

TU/e Architectuur

wooncultuur, de schepping van sociale ruimte

Code: 7x595
Docenten: Jacob Voorthuis
Email: j.c.t.voorthuis@bwk.tue.nl
Website: www.voorthuis.net & OASE
Studiepunten: 3 ECTS
SBU: 56 SBU
Tijd: 1e semester 2010-2011, kwartaal 2
Dinsdag 7^e en 8^e uur
Plaats: Auditorium 8
Inleveren werkstuk: 11 februari 2014

Beschrijving

We hebben een beeld van wat ruimte is en hoe het werkt, we doen dingen, we ondernemen activiteiten, en we communiceren wat we doen, omdat mensen ons observeren maar ook omdat we iets willen communiceren. Zo wordt de sociale ruimte *gemaakt*. De woning is wat dit betreft wel een van de meest elementaire vormen van de sociale ruimte.

Wonen moet je oefenen. Net zoals eten, drinken, lopen, tekenen, spelen, ontwerpen en bouwen. Je kunt er goed in worden. Het bouwen is een discipline die de synthese zoekt in een netwerk van strijdende factoren. De kunst van de architect is om vraagstukken en geWOONten van de samenleving naar een geordende ruimte te vertalen en daarbij de situatie die hij tegenkomt, zo goed mogelijk te gebruiken. Het maatschappelijke debat levert daar een belangrijk deel aan, zo ook de reflectie op de materiële cultuur. De taak in deze veelvoudigheid samenhang en richting te vinden is de opdracht van de architect.

Het wonen en het woonhuis in Nederland staan continue onder druk. De centrale vraag van de architect is wellicht eeuwen oud, en verandert weinig: hoe kan ik een goed huis ontwerpen? Het antwoord daarop verschuift naarmate de situatie waarin het wonen plaatsvindt verandert. Voor de ontwerper van de openbare ruimte, voor de ontwerper van de grens tussen openbaar en privé en voor de ontwerper van het interieur betekent dit, dat de geschiedenis als collectieve ervaring een belangrijk instrument is om de huidige ontwerppraktijk te toetsen.

Hierbij komen een aantal algemene en actuele vragen aan bod:

- Wat is wonen in algemene zin en hoe woont men?
- Hoe beïnvloeden aspecten van de moraliteit en ideeën over de samenleving het wonen?
- Welke sociaalgeografische en sociaaleconomische factoren helpen het wonen bepalen?
- Welke tradities kent het wonen, en hoe zijn die tradities gevormd?
- Welke omwentelingen heeft het wonen doorgemaakt en hoe zijn deze verwerkt?
- Wat is institutionele invloed op de ontwikkeling van het wonen, de woning en het woongebied.
- Wat kunnen we zeggen over de rolverdeling tussen man en vrouw en de invloed van dat spanningsveld op de ontwikkeling van het wonen?
- Hoe zit het met de reële en mythische dimensies van angst in de ontwikkeling van de woning en het woongebied?
- Hoe is er binnen de verschillende schaalniveaus van het woonhuis omgegaan met het spanningsveld tussen industrialisatie en vakmanschap in het maken?
- Hoe hebben technologische ontwikkelingen het wonen veranderd?
- Welke sporen heeft de geschiedenis van het modernisme op het wonen achtergelaten?
- Wat is de rol van het interieur in de woning en hoe staat deze in verhouding tot de rol van de architect in het ontwerpproces?

De reeks hoorcolleges is opgezet met concrete voorbeelden uit binnen en buitenland een aantal van deze vragen ter discussie te stellen en wellicht te beantwoorden.

Het doel van deze capita selecta is de student vragen te doen stellen. Het zal aan de studenten zijn om in de heterogene bijdragen van verschillende invalshoeken de samenhang te zoeken, een richting te vinden en die te specificeren. Daar wordt ook expliciet toe aangezet en via werkgroep bijeenkomsten ruimte en begeleiding voor geboden. Daar is de toets in de vorm van een werkstuk op toegespitst.

Programma:

#	Datum	Onderwerp
1	12-11-13	Introductie, groepindeling: Wat is wonen en wat is cultuur? Een begin
2	19-11-13	De renaissance
	19-11-13	Onderwerpen inleveren op half a4tje
3	26-11-13	De zeventiende en achttiende eeuw
4	03-12-13	De negentiende eeuw
5	10-12-13	20 ^e eeuw
6	17-12-13	20 ^e eeuw
		Kerstmis
7	07-01-14	21 ^e eeuw
8	14-01-14	Vervalt wegens open dag
!	11-02-14	Inleverdatum werkstuk

Toets: Het werkstuk

Er wordt geen tentamen afgenomen. In plaats daarvan worden jullie in groepjes van drie verdeeld om een gezamenlijk werkstuk te maken over een woonhuis van één van de leden van het groepje.

Het eindproduct is een mooi professioneel gepresenteerd boekje op een handzaam formaat, wellicht als tijdschrift vormgegeven en een maquette (lieftst wit) schaal 1:100. Jullie worden vooral ook uitgenodigd je eigen creativiteit hier op los te laten.

Het werkstuk bestaat uit de volgende onderdelen.

- Kies een woning en maak tekeningen van de woning: plattegronden, doorsnedes, aanzichten, relatie tekeningen
- Documenteer de woning en haar omgeving met behulp van foto's en tekeningen of schetsen
- Let vooral op de manier waarop het wonen zich ruimtelijk voltrekt als activiteit en de sporen die daarmee worden achtergelaten van gebruik
- Documenteer de historische totstandkoming van het huis en eventuele ontwikkeling (beschrijf hoe het huis in de tijd is veranderd en geef aan waarom)
- Maak een serie gebruikskarten en diagrammen met behulp van de plattegronden doorsnedes en aanzichten en relatie tekeningen
 - Small pleasures kaart: favoriete zitplaatsen, uitzichten, activiteiten en hun ruimtelijke context. De behoefte ondervraging van de gebruikers.
 - Inrichting en gebruik van de kamers met tijden en routes van gebruik
 - de keuken en haar ruimtelijke werking
 - overige activiteiten waar ze plaats vinden en hoe alles weer wordt opgeborgen
 - licht en schaduw gedurende de dag en de seizoenen
 - artificiële lichtbronnen 's avonds
 - hoogteverschillen en hun werking in het wonen
 - relatie met buiten
 - relatie met werk
 - plaatsing van entertainment systemen en hun rol in het huis

- Maak een visuele analyse van de wijk waarin de woning voorkomt. En een kaart waarin de situatie duidelijk wordt.
- Maak een kaart van de belangrijkste winkels waar gebruik van gemaakt wordt en hun afstand tot het huis.
- Zijn er ook literaire of andere historische bronnen te vinden waarin het gekozen huis of de wijk een rol speelt? Doe literatuuronderzoek in de bibliotheek, het NAI, en op het internet en universitair netwerk naar literatuur die voor dat thema of gebouwtype relevant is. Documenteer die literatuur volgens de geldende regels

HET CIJFER, oftewel DE BEOORDELING: WAT KAN JE VAN MIJ VERWACHTEN?

Het werkstuk wordt beoordeeld op een aantal CRITERIA, te weten:

volledigheid: is de opdracht geheel en juist uitgevoerd, komen alle gevraagde elementen er in voor?

inzet: is er met enthousiasme en zorgvuldigheid aan het werkstuk gewerkt, is er met redelijke zorgvuldigheid omgegaan met taal, zijn de tekeningen en illustraties duidelijk en goed geannoteerd en spelen deze een expliciet gemaakte rol in het betoog?

inzicht: is de student in staat een eigen mening te vormen door een gegeven te analyseren op basis van kritische beschrijvingen en vergelijkingen. Maakt de student de criteria waarop de vergelijking gemaakt wordt, duidelijk? Komen de leerdoelen en specifieke vaardigheden hierboven beschreven nadrukkelijk in het werkstuk voor?

navolgbaarheid: zijn er voldoende bronnen geraadpleegd en zijn deze duidelijk volgens internationale regels gedocumenteerd?

- De uiteindelijke inleverdatum voor het essay is 11.02.2013 Deze wordt z.s.m nagekeken.
- Een pdf van het verslag met een foto van de maquette moet worden ingeleverd word op OASE
- Na inlevering van het werkstuk krijg je via een formulier feedback op je werkstuk met een cijfer. Het werkstuk mag je weer meenemen
- Hierna is er één herkansingsmogelijkheid op 25 maart.
- Werkstukken die na 25 maart 2014 zijn ingeleverd worden niet nagekeken.
- Plagiaat wordt zonder uitzondering gemeld aan het bureau onderwijs. Ik wil absoluut geen fotokopieën binnen krijgen. Werkstukken die grotendeels uit overgeschreven internetsites of boeken bestaan worden als onvoldoende beoordeeld en zullen moeten worden herkanst.
- Met weggeraakte werkstukken kan helaas geen rekening worden gehouden. Ben je bang dat je werkstuk wordt gestolen, zorg dan dat je naam en studie nummer op elke pagina aanwezig zijn. Andere creatieve oplossingen zijn uiteraard te bespreken.

Je kunt mij altijd bereiken op mijn email adres j.c.t.voorthuis@tue.nl